

ПОРЕДИЦА: Закон за мерките срещу изпирането на пари

**КАКВО ДОКЛАДВАТ ЗАДЪЛЖЕНИТЕ ЛИЦА ПО ЗАКОНА ЗА
МЕРКИТЕ СРЕЩУ ИЗПИРАНЕ НА ПАРИ**

Тошко Поптолев

ВНИМАНИЕ!

Този материал изразява личното мнение на автора.

Този материал не представлява професионална консултация!

Автора не носи отговорност за последствия вследствие на изводи и решения взети след прочитането и тълкуването на този материал.

1. Ще започна още от самото наименование на закона. Ще го изпиша по по-специфичен начин. Ето:

Говорим за:	Закон за мерките СРЕЩУ изпирането на пари.	ПРЕДИ
А не за:	Закон за ИЗПРАНИТЕ пари.	СЛЕД

1.1. Още от самото заглавие става ясно, че ще се поставят изисквания за действия преди възможността за изпиране на парите, а не след тяхното изпиране. Или казано с други думи преди извършването на сделката, а не след нейното изпълнение. Това означава, че задълженото лице по чл. 4 на Закона за мерките срещу изпирането на парите (ЗМИП), трябва да участва и да има контрол в развитието на сделката (от идеята до самото нейно осъществяване). Такова участие и такъв контрол, които ще му позволят да има възможност да влияе върху развитието на осъществяването на сделката (включително и да я спира временно) или пък да се откаже от участието си в нея.

1.2. По-нататък в този материал, отново ще се върна към темата, за кои сделки се отнася закона, като ще разгледам вече и самите нормативни текстове в него.

2. Сега ви предлагам да се запознаем с някои от понятията използвани в § 1 на ЗМИП:

3. *"Делово взаимоотношение" е стопанско, търговско или професионално взаимоотношение, което е свързано с дейността по занятие на задължените институции и лица по този закон и към момента на установяването на контакт се предполага, че то ще има елемент на продължителност.*

...

9. *"Клиент" е всяко физическо или юридическо лице или друго правно образувание, което встъпва в делови взаимоотношения или извършва случайна операция или сделка с лице по чл. 4.*

...

19. *"Случайна операция или сделка" е всяка операция или сделка, свързана с дейността на лице по чл. 4, която се извършва извън рамките на установени делови взаимоотношения.*

2.1. Моля обърнете внимание на подчертания от мен текст. В § 1 на допълнителните разпоредби на ЗМИП в точка 3 законодателя говори за делово взаимоотношение свързано с дейността на задълженото лице, в точка 9 за взаимоотношение между клиент и задължено по чл. 4 на закона лице, а в точка 19 за всяка операция или сделка с клиент, която е свързана с дейността на задълженото лице. С други думи законодателят ясно и недвусмислено е заявил, че се касае само и единствено до взаимоотношенията на задълженото лице с неговите клиенти. Доставчиците, персонала, собственици и други контрагенти не са включени в този обхват.

2.2. Никъде в тези понятия не виждаме изисквания към задължените по член 4 лица да следят дейността на клиентите си, да събират информация за сделките им с трети лица. Бързам да уточня, че това така и с банките. Моля обърнете внимание, че те се интересуват от конкретна парична транзакция по-скоро от това, че това е сделка между банката и клиента ѝ, а не че това е сделка между нейния клиент и трето лице. При адвокатите, нотариусите, консултантите и някои други задължени лица, ангажимента произлиза от това, че те изпълняват сделка със своя клиент, независимо, че подготвят сделка на самия клиент с трето лице. За адвокатите специално има изключение, което ще разгледам по-надолу в точка 3.5.1.3. на страница 6. Казано с други думи и банките и нотариусите, консултантите и някои други задължени лица участват в развитието на сделката преди нейното осъществяване (това за което писах в точка 1.1. на този материал).

2.3. По-нататък в този материал, отново ще коментираме тези понятия, когато ще разгледам вече и самите нормативни текстове закона, в които се употребяват те.

3. Нека сега разгледаме самите мерки за предотвратяване на изпирането на пари, които са предвидени в ЗМИП. Ще цитирам самия член 3 на ЗМИП, а след това ще направя кратък коментар на всяка мярка поотделно. И така в закона са предвидени следните мерки:

*Чл. 3. Мерките за **превенция** на използването на финансовата система за целите на изпирането на пари са:*

1. комплексна проверка на клиентите;

2. събиране и изготвяне на документи и друга информация при условията и по реда на този закон;

3. съхраняване на събраните и изготвените за целите на този закон документи, данни и информация;

4. оценка на риска от изпиране на пари;

5. разкриване на информацията относно съмнителни операции, сделки и клиенти;
6. разкриване на друга информация за целите на този закон;
7. контрол върху дейността на задължените субекти по раздел II от тази глава;
8. обмен на информация и взаимодействие на национално равнище, както и обмен на информация и взаимодействие между дирекция "Финансово разузнаване" на Държавна агенция "Национална сигурност", звената за финансово разузнаване на други държави и юрисдикции, както и с компетентните в съответната сфера органи и организации на други държави.

Следва да се обърне внимание на думата „превенция“ в първото изречение на текста. Тя отново ни подсеща, че ЗМИП се занимава с действия преди осъществяване на дадена сделка (отново напомням какво съм написал в точка 1.1. на този материал).

3.1. В член 10 на ЗМИП е написано, че при комплексната проверка, задълженото лице изпълнява процедури за:

3.1.1. идентифициране на бъдещия си клиент (а не за неговите контрагенти);

3.1.2. идентифициране на реалния собственик на клиента;

3.1.3. събиране на информация и оценка на целта и характера **на деловите взаимоотношения, които са установени или предстои да бъдат установени с клиента** (а не на клиента с неговите контрагенти), в предвидените в закона случаи;

3.1.4. изясняване на произхода на средствата в предвидените в закона случаи;

3.1.5. текущо наблюдение върху установените делови взаимоотношения и проверка на сделките и операциите, извършвани през цялото времетраене на тези взаимоотношения, доколкото те съответстват на рисковия профил на клиента и на събраната при прилагане на мерките по предходните четири подточки, информация за клиента и/или за неговата стопанска дейност, както и своевременно актуализиране на събраните документи, данни и информация. Надявам се разбрахте правилно - за установените делови взаимоотношения между задълженото лице и клиента му, а не за взаимоотношенията на клиента с трети лица (вижте дефиницията за „делово взаимоотношение“ в точка 2 на този материал).

3.2. ЗМИП изисква събиране и изготвяне на документи и друга информация само при условията и по реда на този закон.

3.3. Що се касае до съхраняването на събраните и изготвените за целите на този закон документи, данни и информация, разглежда чисто технически и организационни мерки. Изрично се споменава, че става дума за информация взаимоотношенията с клиентите на задължените лица.

3.4. В раздел II на глава Седма, ЗМИП разглежда изискванията за оценка на риска. Там е записано, че задълженото лице изготвя собствени оценки на риска, като отчита съответните рискови фактори, включително тези, които се отнасят до клиентите, държавите или географските зони, предлаганите продукти и услуги, извършваните операции и сделки или механизмите за доставка. И тук няма никакви задължения на лицата по чл. 4, да се ангажират със сделките с трети лица на своите клиенти.

3.5. И най-важния момент: **разкриване на информацията относно съмнителни операции, сделки и клиенти.** Процедурите по това задължение на лицата по чл. 4 се разглеждат в глава Четвърта на ЗМИП.

3.5.1. В Раздел I на тази глава се описва начина за разкриване на информация при съмнение за изпиране на пари. Под разкриване се разбира, предоставянето на тази информация на ДАНС. В чл. 72, ал. 1 изрично е записано: *„При съмнение и/или узнаване за изпиране на пари и/или за наличие на средства с престъпен произход лицата по чл. 4 са длъжни да уведомят незабавно дирекция "Финансово разузнаване" на Държавна агенция "Национална сигурност" преди извършването на операцията или сделката, като забавят нейното осъществяване в рамките на допустимия срок съгласно нормативните актове, уреждащи съответния вид дейност.“*

3.5.1.1. Обърнете внимание, че става дума за действия преди извършване на операцията или сделката и че се изисква да се забави нейното осъществяване. Отново напомням написаното от мен в точка 1.1. на този материал, че това може да осъществи само лице което участва и има контрол върху развитието на сделката. При сделки на клиента с трети лица, задълженото лице по член 4 на ЗМИП, няма как да извърши тези действия.

3.5.1.2. Не бива да ни заблуждава и текста на ал. 2, на чл. 72, в който е записано, че: *„Когато забавянето на операцията или сделката по ал. 1 е обективно невъзможно или има вероятност това да осуети действията по преследване на бенефициерите на съмнителна сделка или операция, лицето по чл. 4 уведомява дирекция "Финансово разузнаване" на Държавна агенция "Национална сигурност" незабавно след извършването ѝ, като посочва причините, поради които забавянето е било невъзможно.“* Ясно и категорично е посочено, че се доразвива хипотезата визирана в първа алинея, а не се разглежда нова ситуация. Тоест и този запис се отнася за сделки между задължените лица по член 4 на ЗМИП и техните клиенти, а не за сделки между клиентите им и трети лица. Обърнете внимание, че в текст се говори за незабавно уведомление след извършването на сделката, а не след узнаването за нея. Тоест недвусмислено се говори за участник в самата сделка.

3.5.1.3. И един интересен момент по отношение на юристите (включително и адвокатите). В алинея 9 на член 72 е записано, че разкриването на информацията не се прилага в случаите, когато тази информация е получена: *„само по отношение на информацията, която тези лица получават от или относно някой от своите клиенти в процеса на установяване на правното му положение или при защитата или представителството на този клиент във или по повод на съдебно или досъдебно производство, което е висящо, предстои да бъде образувано или е приключило, включително при предоставяне на правна консултация за образуване или за избягване на такова производство, независимо дали тази информация е получена преди, по време на или след приключване на производството.“* Това изключение обаче не се прилага, когато юриста (включително и адвоката): *„взема участие в дейностите по изпиране на пари или финансиране на тероризма, правната консултация се дава за целите на изпиране на пари или финансиране на тероризма или лицето по чл. 4, т. 15 знае, че клиентът търси юридически съвет за целите на изпиране на пари или финансиране на тероризма.“*

3.5.2. В раздел II на глава Седма се разглеждат конкретни случаи за разкриване на информация. Такива случаи са:

3.5.2.1. Всяко плащане в брой на стойност над 30 000 лв. или тяхната равностойност в чужда валута, извършено от или на техен клиент в рамките на установените отношения или при случайни сделки или операции. Обърнете внимание, че говорим за разплащания от и към клиент на задължените лица, но не и за разплащания на клиенти към трети лица.

3.5.2.2. Информация от Агенция "Митници" предоставя на дирекция за търговските кредити по износа и вноса, за финансовия лизинг между местни и чуждестранни лица и за пренасянето през границата на страната на парични средства, благородни метали и скъпоценни камъни и изделия със или от тях, събирана при условията и по реда на Валутния закон;

3.5.2.3. Информация от "Централен депозитар" – АД за издаването и разпореждането с безналични финансови инструменти по определени критерии.

И в тази точка на материала лично аз не намерих изискване към лицата по член 2 за докладване на информация за взаимоотношения на клиентите с трети лица.

3.6. Последните две мерки посочени точка 2 на този материал, а именно:

7. контрол върху дейността на задължените субекти по раздел II от тази глава;

8. обмен на информация и взаимодействие на национално равнище, както и обмен на информация и взаимодействие между дирекция "Финансово разузнаване" на Държавна агенция "Национална сигурност", звената за финансово разузнаване на други държави и юрисдикции, както и с компетентните в съответната сфера органи и организации на други държави.

няма да разглеждам тъй като те визират дейностите на компетентния надзорен орган, както и дейностите на други компетентни органи.

4. В заключение бих искал са обобщя, че от разгледаните в предходните 3 точки хипотези стана ясно, че Закона за мерките срещу изпирането на пари поставя изисквания пред задължените по член 4 от този закон лица да следят за взаимоотношенията си между тях и техните клиенти. Задължените лица по този закон нямат право и не са задължени да следят за взаимоотношенията на клиентите им с техните контрагенти.

5. Няколко думи за лицата по член 4, точка 13, които по занятие предоставят счетоводни услуги и/или консултации в областта на данъчното облагане.

5.1. Счетоводителите обработват информация за отминали стопански събития, не участват в осъществяването на сделките на техните клиенти с контрагентите им и следователно нямат възможност да ги забавят или спират. Това означава, че те нямат никаква възможност за превенция на събитието.

5.2. Единственото изключение е ако счетоводителите консултират или участват в подготовка на сделки на техните клиенти. Същото се отнася и при планиране на действия за избягване на данъчно облагане. В тези случаи ако счетоводителите имат съмнение, че предстоят действия по изпиране на пари, те трябва да докладват за това на ДАНС.

5.3. И да напомня и за един специфичен момент за докладване, това е когато се извършва разплащане от и към техен клиент в рамките на установените между тях и клиента отношения или при случайни сделки или операции размер над 30 000 (Тридесет хиляди) лева. Тогава счетоводителите са длъжни да докладват за това разплащане на ДАНС.